

Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin incelenmesi**Metin TAN¹ , İsrail YAŞIN¹ **¹Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI:10.5281/zenodo.7978679**Gönderi Tarihi/Received:
07.02.2023Kabul Tarih/Accepted:
15.05.2023Online Yayın Tarihi/Published:
20.06.2023**Özet**

Bu çalışmada lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini 2021-2022 yılında Gaziantep ilinde 4 farklı lise türünde eğitimini sürdüren öğrenciler oluştururken örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden gönüllü toplam 691 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmaya katılan 691 öğrencinin 257'si (%37,2) kadın, 434'ü (%62,8) ise erkektir. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değerler Eğitimi Ölçeği (BESDDEÖ) puanlarını karşılaştırmak için cinsiyet ve spor yapma durumu değişkenlerine göre bağımsız gruplar T-testi, okul türü değişkenlerine göre ise tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) kullanılmıştır. BESDDEÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan bağımsız gruplar T-testi sonuçlarına göre spor yapan ve sedanter öğrenciler arasında spor yapan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Çalışma sonucunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersi değer düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Düzenli olarak spor yapmak öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi değer düzeyini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor yapma durumu, beden eğitimi ve spor dersi değerler eğitimi, lise öğrencileri***Examining the value levels of high school students towards physical education and sports lessons*****Abstract**

The purpose of this study was to investigate high school students' appreciation of physical education as a function of several variables. The population of the study consisted of students who continued their education in 4 different types of high schools in Gaziantep in the year 2021-2022, while the sample consisted of 691 students who volunteered to participate in the study. Of the 691 students who participated in the study, 257 (37.2%) were female and 434 (62.8%) were male. Independent groups T-test was used according to gender and sporting status variables, and one-way analysis of variance (One-Way Anova) according to school type variables was used to compare the PESSAS scores. According to the results of the independent groups T-test performed to compare the Physical Education and Sports Course Values Education Scale (BESDDO) scores, statistically significant differences were found between the sports and sedentary students in favor of the students who do sports. As a result of the research, it was determined that female students had higher physical education and sports course value levels compared to male students. It has been concluded that doing sports regularly increases the students' level of physical education and sports lessons.

Keywords: Status of doing sports, physical education and values education in sports lessons, high school students**Sorumlu Yazar/Corresponded Author:** Metin TAN, E-posta/e-mail: metintan58@hotmail.com

The Extended English Abstract is located the end of the Article.

GİRİŞ

Değerler bir toplumun sosyo-kültürel öğelerine anlam veren önem kazandıran davranış ölçütleri (Tezcan, 1974), bir şeyin karşılığı, değdiği kıymet ve yararlı özellikleridir (Tezcan, 2018). Dünyanın her yerinde ülkeler eğitim aracılığı ile akademik anlamda başarılı bireyler yetiştirmenin yanında bireylerin kendi toplumlarının özelliklerini yansıtan en iyi karaktere, bilince ve değerler bütününe de sahip olmalarını isterler (İşcan, 2007; Ulusoy & Dilmaç, 2015). Bundan dolayı okulların öğrencilere akademik eğitim vermenin yanında, onları olumlu değerlere sahip insanlar olarak da yetiştirmesi gerekmektedir (Suh & Traiger, 1999). Değer eğitimi, bireyin değer geliştirmesine yardımcı olarak sağlıklı bir hayat kurmasını sağlar. Değer eğitimi aracılığıyla birey yaşadığı topluma katkı sağlar. Daha geniş bir ifadeyle, eğitim kurumlarında yapılandırılan bilgi, beceri, tutum ve değerler konusunda kazanımlar elde eden kişiler, diğer bireylere yardım etmenin önemini kavrar ve bu doğrultuda da tutum ve davranışlar sergilerler (Kirschenbaum, 1994). Toplumsal değerleri davranış ve tutum haline getiren bireyler sayesinde de toplumsal çatışmalar azalır (Winter ve ark., 1998).

Zamanın akışı ile birlikte meydana çıkan belirli yaşanmışlıkların, bir toplumun ya da milletin hayat tarzını simgelediği söylenebilir. Söz konusu simgeleşmenin ise bir ulusun kültür değerlerini meydana çıkardığı ifade edilebilir (Gül ve ark., 2018). Birey üzerinde birçok etkisi bulunan spor, bireyden başlayarak tüm toplumun kültür yapısını etkilemekte ve değiştirmektedir. Sporun birey üzerindeki değişim ve dönüşümü nedeniyle, toplumsal kültürün yapılandırılması için çok önemli bir etkiye sahiptir (Gök, 2021; Güven, 1999). Sporcuları etkileyen birçok faktör vardır (Ceylan ve ark., 2020). Özellikle sporcular yoğun antrenmanlar ve müsabakalar esnasında çeşitli baskılara maruz kaldıklarında sorumluluk, dürüstlük ve adalet gibi daha birçok temel ahlaki değerleri göz önüne alarak davranışlarına yön vermek zorundadır (Rudd, 2005). Bu değerleri kişilik haline getiren birey ahlaki yönden güçlü, karakteri gelişmiş olarak topluma katkı sağlamaktadır. Sporun toplumu yönlendirmedeki etkisi nedeniyle geçmişten günümüze kadar yöneticiler veya yönetimde söz sahibi olanlar müsabakalara, karşılaşmalara ve yarışmalara önem vermişlerdir. Bu sayede toplumdaki bireyler başarılı olan sporcularla kendisini özdeşleştirmiş, güven ve kıvanç duyarak ortak duygularda birleşmişlerdir (Erdemli, 2021). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 18.07.2017 tarihi itibari ile öğretim programlarının yenilenmesi hakkında yapmış olduğu açıklamasında 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren 51 müfredatı içine alan öğretim programını yenilemek için faaliyetler yürütüldüğünü açıklamıştır. Bu çalışmalar sonucunda okullarda benimsetilmesi istenen ana değerler “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır,

saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” olarak belirlemiştir (Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2018a; MEB, 2018b). Okullarda ve okul dışında gerçekleştirilen sportif aktiviteler öğrencileri ahlaki olarak geliştirmesine paralel olarak birçok değeri kazandırmaktadır. Katıldığı etkinlikler aracılığı ile öğrenciler “dürüstlük, erdem, adalet, eşitlik, tarafsızlık, sevgi, saygı” gibi birçok değeri kazanacaktır (MEB, 2019). Beden eğitimi ve spor derslerinde kazandırılması hedeflenen “dürüstlük, saygı ve aidiyet” gibi daha birçok değeri çeşitli antrenmanlar, müsabakalar, etkinlikler aracılığıyla kazanan öğrenciler, davranış haline getirdiği değerleri sadece spor ortamında değil günlük yaşam içerisinde de sergilemektedirler (Koh ve ark., 2016; Görgüt & Tutkun 2018). Sporun içinde var olan değerler sayesinde toplumların bilinçlendirilmesinin yanında ekonomik, sosyal, siyasal ve daha birçok toplumsal problemin çözümünde bir araç olması bu sayede toplumun değişmesi, gelişmesi mümkün olacaktır (Şahin, 2018). Alanyazın incelendiğinde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin bireyin toplumsallaşma sürecinde olumlu etkilerini araştıran, hatta yaşadığı topluma uyum sorunu yaşayan bireylerde iyileştirici etkilerini ortaya koyan birçok sayıda araştırmaya rastlamak mümkündür (Çelik ve ark., 2020; Tan ve ark., 2020; Yaşın ve ark., 2020; Tan & Çolakoğlu, 2022). Türk milli eğitim politikalarında bir amaç olarak belirlenen; toplumun geleceğini şekillendirecek nitelikli insan ihtiyacı için bilinçli, kültürlü, değerlerine sahip çıkan, bilhassa Türk Milli Eğitiminin amaçlarında belirtilen hedeflerin gerçekleşmesi için öğrencileri bu amaçlar doğrultusunda hazırlama konusunda en önemli görev eğitim sistemimize düşmektedir. Okul öncesi eğitimden ortaöğretimin sonuna kadar okullarda günlük yaşama yönelik olarak ders müfredatları içerisinde çeşitli değerler öğrencilere kazandırılmaktadır (Özpolat, 2010). Hoşgörülü olma, sorumluluk kazanma, dayanışma bilincine sahip olma, adaletli olma, uzlaşmacı olma, etkinliklere katılım sağlama gibi birçok değerlerin bireye öğretilmesi ve benimsetilmesi ile davranışa dönüşmesi için en etkili yol uygulamadan geçmektedir (Zencirci, 2003). Tutumlar ve davranışlar ilk olarak rol model olan bireyde gözlenip daha sonra uygulama ortamı sağlanarak kişilere kazandırılabilir (Lister, 1982). Beden eğitimi öğretmenleri okullarda öğrencilerle rahat bir şekilde iletişim kurarlar. Derslerde spor yapmak için uygun kıyafetlerle olmaları, öğrencinin yaşına uygun oyun oynama olanaklarına sahip olmaları, antrenmanlarda ve müsabakalarda okul dışında da beraber vakit geçirebilmeleri, beraber yaşanan üzüntü ve sevinci paylaşabildikleri için öğrenci beden eğitimi öğretmenine daha yakın hissetmekte rahat bir şekilde güven bağı oluşmaktadır. Beden eğitimi öğretmeni ile nitelikli zaman geçirdikleri ve yaşanan olaylar karşısında verdiği tepkileri öğrencilerin takip etmesinden dolayı iyi bir rol model olabilmektedir. Bu nedenle

değerler eğitiminin kalıcı olarak öğretilmesi, uygulanması ve benimsetilmesi için beden eğitimi öğretmenlerinin etkinliği daha fazladır (Kuter & Kuter, 2012). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı'nın amacı; "Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fairplay), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya saygı ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirmektir". Bütün bu değerler bireyin kendisinden başlayarak, çevresini tanıyabilme fırsatını yakalayabileceği yoğun olarak yaşadığı yaşantılar aracılığıyla kazanılabilir (Öztürk, 1998).

Öğrencilere beden eğitimi derslerinde sportif etkinliklerde, sosyal yaşam alanlarında ve insan ilişkilerinde uygulayabilecekleri birçok değer kazandırılmaktadır (Bozkurt ve ark., 2022; Kuter & Kuter, 2012). Öğrencilere beden eğitimi derslerinde sportif etkinliklerde, sosyal yaşam alanlarında ve insan ilişkilerinde uygulayabilecekleri birçok değer kazandırılmaktadır (Kuter & Kuter, 2012). Beden eğitimi ve spor dersi değer düzeylerine yönelik bir çok çalışma bulunmasına rağmen (Balcıoğlu, 2003; Zengin, 2013; Kapan 2014; Bozkurt, 2017; Yücekaya, 2017; Işıkgöz ve ark., 2018; Sarıçam & Özbey, 2018; Ediş & Gündüz, 2019; Osmanoğlu, 2019; Sağın & Karabulut, 2019; Zekioglu ve ark., 2020; Temel & Kangalgil, 2021; Tan & Çolakoğlu, 2022; Temel, 2022; Albouza ve ark., 2022; Muñoz-Llerena ve ark., 2022), lise düzeyinde beden eğitimi ve spor dersi değer düzeylerini inceleyen kısıtlı araştırma olması ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değerler Eğitimi Ölçeğinin (BESDDEÖ) bu yaş gurubunda alanyazın taraması sonucunda Türkçe literatüründe bir kaynağa rastlanılmadığından dolayı lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeyleri merak konusu olmuştur. Alanyazın taraması sonucu kazandırılan değerlerin lise düzeyinde kalıcılığının ve düzeyinin belirlenmesi ve eksik olan değerlerin tespit edilmesi ile yeni yapılacak programlarda karar vericilere bilgi sağlaması ve yapılacak çalışmalara örnek olması açısından araştırma önem arz etmektedir. Verilen bilgiler ışığında bu araştırmada lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmada alt problemler olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Lise öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeyleri yeterli midir?
2. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinde farklılık var mıdır?
3. Lisanlı olarak spor yapma değişkenine göre değer düzeylerinde farklılık var mıdır?

4. Öğrencilerin okul değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinde farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin belirlenmesi için tarama yöntemiyle tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Tarama modeli geçmişte ya da halen devam eden bir durumu, olduğu şekliyle tespit etmek için uygulanan bir araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi şartları içinde ve olduğu şekliyle tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde farklı gösterme veya etki etme çabası gösterilmez. Öğrenilmek istenen bilgi vardır ve oradadır. Önemli olan istenilen bilgiyi araştırma metotlarına uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2018).

Araştırma grubu (evren-örneklem)

Araştırmanın evrenini 2021-2022 yılında Gaziantep ilinde 4 farklı lise türünde (yerleştirme puanına göre Fen lisesi %1, Anadolu lisesi adrese dayalı, Meslek lisesi yerleştirme puanı %68,89 ve Spor lisesi özel yetenek sınavı ile öğrenci almakta) 2950 öğrenci, örneklemini ise araştırmaya katılmayı gönüllü kabul eden toplam 691 öğrenci oluşturmuştur (GİMEM, 2022). Araştırmanın örneklemin belirlenmesinde %95 güven aralığı ve $\alpha = 0,05$ hata payına sahip olmak üzere evren büyüklüğü 2950 olan araştırmada yapılan hesaplamalar doğrultusunda örneklem sayısının en az 341 kişiden oluşması uygun görülmüştür (Karasar, 2018). Araştırmaya gönüllü olarak katılan 691 öğrencinin 257'si (%37,2) kadın, 434'ü (%62,8) ise erkektir. 175 (%25,3) öğrenci Fen lisesinde, 158 (%22,9) öğrenci Anadolu lisesinde, 164 (%23,7) öğrenci Meslek lisesinde, 194 (%28,1) öğrenci ise Spor lisesinde okumaktadır. 416 (%60,2) öğrenci aktif olarak spor yapmadığını, 275 (%39,8) öğrenci ise lisanlı olarak okul takımlarında ya da bir kulüpte aktif olarak spor yaptığını ifade etmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme araştırmaya hız ve pratik sağladığından dolayı araştırma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2010). Bu yöntemde bireyler erişilmesi kolay oldukları ve araştırmaya katılmayı kabul ettikleri için araştırma grubuna dahil edilirler (Gravetter & Forzana, 2012).

Veri toplama araçları

Araştırmada verilerinin toplanması aşamasında kişisel bilgi formu ile birlikte öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerini belirlemek için Kangalgil ve

arkadaşlarının (2021) geliştirdiği “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değerler Eğitimi Ölçeği (BESDDEÖ)” kullanılmıştır. Güvenirlik analizi sonucunda BESDDEÖ’nün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak tespit edilmiştir (Kangalgil ve ark., 2021). BESDDEÖ toplam 28 madde olmak üzere “Adalet”, “Dostluk”, “Özdenetim”, “Sorumluluk” ve “Yardımsızlık” alt boyutlarından oluşmaktadır. “1 (Kesinlikle katılmıyorum)”, “2 (katılmıyorum)”, “3 (kararsızım)”, “4 (katılıyorum)” ile “5 (kesinlikle katılıyorum)” aralığında derecelendirilen ölçekten alınabilecek en düşük 28 ile en yüksek 140 puan arasında değişmektedir. Değer puanları ölçeğine göre 28 ile 50 puan arası (\bar{X} : 1-1,79) “Çok Olumsuz”, 51 ile 73 puan arası (\bar{X} : 1,80-2,59) “Olumsuz”, 74 ile 96 puan arası (\bar{X} : 2,60-3,39) “Orta”, 97 ile 118 puan arası (\bar{X} : 3,40-4,19) “Olumlu” ve 119 ile 140 puan arası (\bar{X} : 4,20 ve üzeri) “Çok Olumlu” değer yargısıdır. BESDDEÖ’den alınacak puanların yüksek olması değerler eğitimi ile ilgili “Olumlu” değer yargılarının anlamına gelmektedir (Kangalgil ve ark., 2021).

Araştırma yayın etiği ve izinler

Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu’nun 04.02.2022 tarih ve 139271 sayılı kararı ile araştırmanın etik kurallara uygun olduğu bildirilmiştir.

Gaziantep Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 06.05.2022 tarih ve 49119064 sayılı yazı ile alınan izin doğrultusunda araştırmacılar tarafından okullara gidilerek dağıtılan anket formu araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere kendi öğretmenleri tarafından uygulanarak veriler toplanmıştır.

Verilerin analizi

Lise öğrencilerine kişisel bilgi formu ile birlikte BESDDEÖ uygulandıktan sonra analiz işlemleri IBM SPSS Statistics 22.0 paket programları ile yapılmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin güvenilirlik analizleri için yapılan Cronbach’s Alpha testi güvenilirlik katsayıları; Adalet boyutunda 0,81, Dostluk boyutunda 0,70, Özdenetim boyutunda 0,80, Sorumluluk boyutunda 0,86, Yardımsızlık boyutunda 0,84, BESDDEÖ için ise 0,94 olarak tespit edilmiştir. Genel kanı olarak 0,7’nin üzerindeki Cronbach Alfa değerlerinin kabul edilebilir (Pallant, 2017) olmasından dolayı veri toplama araçlarının araştırma için güvenilir seviyede ölçme yaptığı söylenebilir. Elde edilen verilere tanımlayıcı analizler yapıldıktan sonra öğrencilerin BESDDEÖ’den aldıkları puanların normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık değerlerine göre analiz edilmiştir. Dağılımın normalliğinin tespit edilmesinde Tabachnick ve Fidell (2013), önerdiği -1,5 +1,5 çarpıklık basıklık değerleri dikkate alındığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Grupların dağılımı normal olduğundan dolayı öğrencilerin BESDDEÖ puanlarını karşılaştırmak için cinsiyet ve spor yapma durumu değişkenlerine göre bağımsız gruplar T-testi, okul türü değişkenlerine göre ise tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) kullanılmıştır. One-Way Anova testi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Levene testi ile varyansların homojenlik durumu test edilmiştir. Levene testi sonucunda varyanslar homojen olduğu için Post Hoc testlerinden olan, gruplardaki örneklem büyüklüklerinin eşit olmasını gerektirmeyen durumlarda kullanılan Scheffe testi (Taşpınar, 2017) ile farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçları %95 güven düzeyinde ele alınmış olup $p < 0,05$ değerleri ise istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin BESDDEÖ puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Alt Boyutlar	n	Toplam Puan			Ortalama Puan			Çarpıklık	Basıklık
		Min	Maks	Ort.± ss	Min	Maks	Ort.± ss		
Adalet	691	3	15	12,26±2,78	1	5	4,08±0,92	-1,227	1,240
Dostluk	691	4	20	14,95±3,50	1	5	3,73±0,87	-0,551	0,037
Özdenetim	691	6	30	23,87±4,61	1	5	3,97±0,76	-0,800	0,496
Sorumluluk	691	7	35	28,57±5,65	1	5	4,08±0,80	-1,035	1,047
Yardımseverlik	691	8	40	30,95±6,32	1	5	3,86±0,79	-0,491	-0,022
BESDDEÖ Toplam	691	28	140	110,62±19,41	1	5	3,95±0,69	-0,618	0,293

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğrencilerin BESDDEÖ’den aldıkları puanlara göre yapılan tanımlayıcı analizler sonucunda adalet boyutunda Ort. = “12,26” puan, dostluk boyutunda Ort. = “14,95” puan, özdenetim boyutunda Ort. = “23,87” puan, sorumluluk boyutunda Ort. = “28,57” puan, yardımseverlik boyutunda Ort. = “30,95” puan, BESDDEÖ Ort. = “110,62” puan aldıkları belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin BESDDEÖ’den aldıkları toplam puan ve ortalama puanlar dikkate alındığında olumlu değer yargılarına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre BESDDEÖ Puanları

	Alt Boyutlar	Değişken	n	Ort.± ss	t	P
BESDDEÖ	Adalet	Kadın	257	12,51±2,45	1,870	0,062
		Erkek	434	12,10±2,95		
	Dostluk	Kadın	257	15,05±3,40	0,571	0,568
		Erkek	434	14,90±3,56		
	Özdenetim	Kadın	257	24,37±4,18	2,184	0,029*
		Erkek	434	23,58±4,82		
	Sorumluluk	Kadın	257	29,01±4,86	1,596	0,111
		Erkek	434	28,30±6,05		
	Yardımsverlik	Kadın	257	31,44±5,69	1,566	0,118
		Erkek	434	30,66±6,66		
	Toplam	Kadın	257	112,41±17,54	1,886	0,062
		Erkek	434	109,56±20,38		

*p<,05

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre; adalet ($t_{(689)}=1,870$; $p=0,062>0,05$), dostluk ($t_{(689)}=,571$; $p=0,568>0,05$), sorumluluk ($t_{(689)}=1,596$; $p=,111>0,05$), yardımsverlik ($t_{(689)}=1,566$; $p=0,118>0,05$) boyutlarına ve BESDDEÖ toplam puanına ($t_{(689)}=1,886$; $p=0,062>0,05$) göre kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmemiştir. Özdenetim boyutunda ise kadın öğrenciler ($\bar{X}=24,37\pm4,18$) ile erkek öğrencilerin ($\bar{X}=23,58\pm4,82$) puan ortalamaları arasında kadın öğrenciler lehine anlamlı bir fark elde edilmiştir ($t_{(689)}=2,184$; $p=0,029<0,05$).

Tablo 3. Lisanlı olarak spor yapma değişkenine göre BESDDEÖ puanları

	Alt Boyutlar	Değişken	n	Ort.± ss	t	P
BESDDEÖ	Adalet	Evet	275	12,81±2,53	-4,276	0,000*
		Hayır	416	11,89±2,88		
	Dostluk	Evet	275	15,57±3,39	-3,791	0,000*
		Hayır	416	14,55±3,51		
	Özdenetim	Evet	275	24,78±4,45	-4,280	0,000*
		Hayır	416	23,27±4,62		
	Sorumluluk	Evet	275	29,48±4,96	-3,482	0,001*
		Hayır	416	27,96±5,98		
	Yardımsverlik	Evet	275	32,16±6,04	-4,131	0,000*
		Hayır	416	30,15±6,39		
	Toplam	Evet	275	114,82±18,19	-4,695	0,000*
		Hayır	416	107,84±19,70		

*p<,05

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin lisanlı olarak spor yapma durumlarına göre; adalet ($t_{(689)}=-4,276$; $p=0,000<0,05$), dostluk ($t_{(689)}=-3,791$; $p=0,000<0,05$), özdenetim ($t_{(689)}=-4,280$; $p=0,000<0,05$) sorumluluk ($t_{(689)}=-3,482$; $p=0,001<0,05$), yardımsverlik ($t_{(689)}=-4,131$; $p=0,000<0,05$) boyutlarına ve BESDDEÖ toplam puanına ($t_{(689)}=-4,695$; $p=0,000<0,05$) göre spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasında lisanlı olarak spor yapan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. Spor yapmanın öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerini artırdığı söylenebilir.

Tablo 4. Okul değişkenine göre BESDDEÖ puanları

	Alt Boyutlar	Değişken	n	Ort.± ss	F	p	Scheffe
							Anlamlı Fark
BESDDEÖ	Adalet	1. Fen Lisesi	175	12,64.±2,23	16,001	0,000	1>3; 2>3; 3<4
		2. Anadolu Lisesi	158	12,59.±2,55			
		3. Meslek Lisesi	164	10,98.±3,22			
		4. Spor Lisesi	194	12,71.±2,69			
	Dostluk	1. Fen Lisesi	175	15,28.±3,43	8,527	0,000	1>3; 3<4
		2. Anadolu Lisesi	158	14,77.±3,56			
		3. Meslek Lisesi	164	13,92.±3,65			
		4. Spor Lisesi	194	15,69.±3,15			
	Özdenetim	1. Fen Lisesi	175	24,88.±3,83	13,608	0,000	1>3; 2>3; 3<4
		2. Anadolu Lisesi	158	23,90.±4,56			
		3. Meslek Lisesi	164	22,01.±4,99			
		4. Spor Lisesi	194	24,52.±4,52			
	Sorumluluk	1. Fen Lisesi	175	28,97.±5,00	6,785	0,000	1>3; 2>3; 3<4
		2. Anadolu Lisesi	158	29,22.±4,94			
		3. Meslek Lisesi	164	26,85.±6,88			
		4. Spor Lisesi	194	29,11.±5,31			
Yardımseverlik	1. Fen Lisesi	175	31,80.±5,88	8,972	0,000	1>3;3<4	
	2. Anadolu Lisesi	158	30,56.±6,37				
	3. Meslek Lisesi	164	29,01.±6,44				
	4. Spor Lisesi	194	32,14.±6,19				
Toplam	1. Fen Lisesi	175	113,58.±17,22	13,095	0,000	1>3; 2>3; 3<4	
	2. Anadolu Lisesi	158	111,06.±18,36				
	3. Meslek Lisesi	164	102,81±12,31				
	4. Spor Lisesi	194	114,20.±18,65				

*p<,05

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin okul değişkenine göre; adalet (F=16,001, p=0,000<0,05), dostluk (F=8,527, p=0,000<0,05), özdenetim (F=13,608, p=0,000<0,05), sorumluluk (F=6,785, p=0,000<0,05), yardımseverlik (F=8,972, p=0,000<0,05) boyutları ile BESDDEÖ toplam puanına (F=13,095, p=0,000<0,05) göre farklı liselerde öğrenim gören öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. Elde edilen farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan *Scheffe testi* sonucunda Meslek lisesi öğrencilerinin BESDDEÖ alt boyutları ile toplam puan ortalamalarının diğer lise türlerinde eğitim gören öğrencilerin ortalamalarından düşük olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Liselerde öğrenim gören öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amacı ile yapılan araştırmada öğrencilerin BESDDEÖ'den aldıkları puanlara göre yapılan tanımlayıcı analizler sonucunda sorumluluk

puan ortalamalarının diğer boyutlara göre ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Kangalgil ve arkadaşları (2021), değer puanlarının ölçeğe göre derecelendirildiğinde 97 ile 118 arası puanlar ile aritmetik ortalama üzerinden de 3,40-4,19 arası puanların olumlu değer yargıları olduğunu ifade etmişlerdir. Bu araştırmada öğrencilerin BESDDEÖ'den aldıkları toplam puan ve ortalama puanları dikkate alındığında olumlu değer yargılarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Işıkgöz ve arkadaşları (2018), yaptıkları araştırmada ortaokulda öğrenim gören öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değerleri “sıklıkla” ve “her zaman” sergilediklerini tespit etmişleridir. Doğan (2015), yaptığı araştırmada öğrencilerin “Sportif Erdem”, “Dayanışma”, “Duyarlı Olma” “Sorumluluk” alt boyutlarında “tamamen katılıyorum” düzeyinde, “Özgüven” ve “Milli Kültür” alt boyutlarında ise “katılıyorum” düzeyinde olduklarını belirlemiştir. Temel ve Kangalgil (2021), araştırmalarında öğrencilerin öğretim programları içerisinde yer alan değerlerden; “kurallara uyma, saygı, sorumluluk, iş birliği, farkındalık ve ulusal bayramlara katılmaya istekli olma” kazanımlarını iyi düzeyde edindiklerini bulunmuştur. Bu araştırma sonuçları araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersinde değer yönelim ölçeği toplam puanları ve alt boyutları ile ilgili değer düzeylerinin yüksek ve çok yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre; adalet, dostluk, sorumluluk, yardımseverlik boyutlarına ve BESDDEÖ toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemişken, özdenetim alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir (Tablo 2). Bu araştırma sonuçlarında farklı olarak Akıncı ve arkadaşları (2020), yaptıkları araştırmada cinsiyet değişkenlerine göre lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi tutumları genel olarak değerlendirildiğinde erkekler lehine anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temel (2022), tarafından 7. sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile yapılan çalışmada özdenetim boyutunda erkekler lehine anlamlı bir sonuç bulmuş diğer alt boyutlarda ve ölçek toplamında da ortalamaların erkekler lehine pozitif olduğunu tespit edilmiştir. Akandere ve arkadaşları (2010), yaptıkları araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelemiş, cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine farklılık tespit etmişlerdir. Akıncı ve arkadaşları (2020), Temel (2022), Akandere ve arkadaşları (2010), bu araştırmadan farklı olarak elde etmiş olduğu bu sonucun örneklem sayısının düşüklüğünden, okul kademesinden ve bölgesel farklılıklardan kaynaklanabileceği ifade edilebilir. Balcıoğlu (2003), elde ettiği araştırma sonuçlarına göre kadınlar erkeklere göre empati yapma yetenekleri, fedakarlıkta bulunmaları, duygudaşlık yapmaları, çevresindeki

yaşanan olaylar karşısında daha duyarlı olmaları ve özveride bulunmaları gibi birçok açıdan erkeklerden farklılık göstermektedirler. Balcıoğlu'nun (2003), çalışma sonuçları ile bu araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir. Tan ve Çolakoğlu (2022), yaptıkları araştırmada temel demokratik değer düzeylerinin işbirliği ve özgüven alt boyutlarında kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında herhangi bir anlamlı fark elde etmediklerini, farklılıklara saygı, adil olma alt boyutları ile temel demokratik değer düzeyleri ölçek toplamında ise kadın öğrenciler lehine anlamlı farklar bulduklarını ifade etmişlerdir. Yücekaya (2017), ortaokul öğrencileri ile yaptığı araştırmada “dayanışma, saygı, milli kültür ve beraberlik, farkındalık, sağlıklı yaşam ve beslenme” boyutlarından oluşan beden eğitimi ve spor dersi değerleri bakımından kadın öğrencilerin daha iyi olduğu bulunmuştur. Işıkgöz ve arkadaşları (2018), araştırmalarında “farkındalık ile milli kültür ve beraberlik” alt boyutlarında kadın öğrencilerin daha iyi olduklarını tespit etmişlerdir. Kapan (2014), araştırmasında kadın öğrencilerin adil olma değerine erkeklerden daha fazla önem verdiklerini tespit etmişlerdir. Sarıçam & Özbey (2018), araştırmalarında kadın öğrencilerin adalet algısı yüksek olduğu tespit edilmiş ve kadın öğrencilerin toplumsal değerleri erkeklerden daha iyi algıladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Osmanoğlu (2019), ile Zekioğlu ve arkadaşları (2020), araştırmalarında ortaokulda öğrenim gören kadın öğrencilerin öğrenme sorumluluklarının iyi düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Böke ve arkadaşları (2020), yaptığı çalışma sonuçlarına göre beden eğitimi dersine yönelik erkek öğrenciler kadın öğrencilerle karşılaştırıldığında pozitif tutumlarının hafif şekilde farklılaştığı görülmüştür. Göl (2021), kadınların ve erkeklerin duygusal durumlar karşısında hissettikleri arasında farklılık olabileceğini ifade etmiştir. Bahsi geçen araştırmalarda elde edilen bulgular bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu araştırmada özdenetim alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı sonuç çıktığı, ölçek toplamı ve alt boyutlarında ortalamaların kadınlar lehine yüksek olmasını ise kadınların erkeklere göre doğaları gereği daha fazla duygusal olmalarının etkisiyle yüksek düzeyde değerlere sahip olabilmeleri ile açıklanabilir.

Öğrencilerin lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre yapılan analiz sonuçlarına göre, adalet, dostluk, özdenetim, sorumluluk, yardımseverlik boyutları ile BESDDEÖ toplam puanına göre lisanslı olarak spor yapan öğrenciler ile spor yapmayanlar arasında ölçek toplamında ve alt boyutlarında spor yapan öğrenciler lehine anlamlı farklar bulunmuştur (Tablo 3). Zengin (2013), yaptığı çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının spor yapanlar lehine anlamlı çıktığını bulmuştur. Hünük (2006) yaptığı çalışmada düzenli olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum

puanlarının sedanter öğrencilerin tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sağın ve Karabulut (2019), yaptığı araştırma sonuçlarına göre spor yapma durumlarında spor yapan öğrenciler lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Akandere ve arkadaşları (2010), yaptıkları çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelemiş, boş zamanlarda egzersiz yapma durumu düzenli olarak spor yapma durumları değişkenine göre boş zamanlarda egzersiz yapanlar ve düzenli olarak spor yapanlar lehine farklılık tespit etmişlerdir. Işıkgöz ve arkadaşları (2018), yaptıkları çalışmada okul takımında olma değişkenine göre öğrencilerin, “saygı, sağlıklı yaşam ve beslenme, dayanışma ve spor kültürü” alt boyutlarında okul takımında olan sporcu öğrencilerin değer düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Tan ve Çolakoğlu (2022), araştırmalarında sedanter öğrenciler ile spor yapan öğrenciler arasında Temel Demokratik Değerler Ölçeğinin “iş birliği, özgüven, farklılıklara saygı ve adil olma” alt boyutlarında anlamlı bir fark bulduklarını, spor yapmanın öğrencilerin temel demokratik değer düzeylerini etkilediğini sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar tarafından elde edilen bu bulgular bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeyleri bakımından spor yapma değişkenine göre fark bulunmasını ilkokuldan itibaren sportif etkinlikler ve beden eğitimi derslerinde çeşitli aktiviteler sırasında adalet, dostluk, özdenetim, sorumluluk ve yardımseverlik gibi değerleri kazanan öğrencilerin bu kazanımlarını kalıcı davranış haline getirmelerinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin okul değişkenine göre yapılan analizler sonucunda beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4). Elde edilen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit için yapılan analizler sonucunda da Fen lisesi, Anadolu lisesi ve Spor lisesi ile Meslek lisesi arasında ölçek toplamında ve adalet, özdenetim, sorumluluk, alt boyutlarında Fen lisesi, Anadolu lisesi ve Spor lisesi lehine anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Yardımseverlik ve dostluk alt boyutunda Fen lisesi ve Meslek lisesi ile Spor lisesi ve Meslek lisesi arasında Fen lisesi ve Spor lisesi lehine anlamlı sonuç tespit edilmiştir (Tablo 4). Alanyazında lise türleri arasında beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin karşılaştırıldığı veya benzer türde değerlere yönelik araştırmalara rastlanmamasından dolayı elde edilen veriler bulgularımız ve literatür çerçevesinde yorumlanmıştır. Sporun insan üzerinde birçok etkisi olduğu bilinmektedir. Bireyin toplum tarafından belirlenen kuralları ve yasaları kabul eden, demokratik toplum için gerekli olan tutum ve davranışları sergileyen, sosyal çevresi ile işbirliği içinde olan, kaybetmeyi kabullenen ve kazanımı alkışlayabilen, günlük yaşam

içerisinde oluşabilecek haksızlıklar karşısında haklının yanında olan bir birey olarak topluma katkı sağlar (Çöndü, 1999). İnsanın doğasında var olan ve spor yapmak suretiyle kendisini keşfedip geliştirdiği bu kazanımları hayatının her alanına yansıtır. Bu bakımdan spor değerler eğitimi öğretiminde ve uygulanmasında önemli bir araçtır (Kuter & Kuter, 2012).

Sonuç olarak öğrencilerin BESDDEÖ'den aldıkları puanlara göre genel olarak değer düzeylerinin yüksek olduğu, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersi değer düzeylerinin yüksek olduğu, lisanslı olarak spor yapma değişkenine göre ise düzenli spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi değer düzeylerinin spor yapmayanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeyi bakımından lise düzeyinde okullar arasında farklılıklar olduğunu, Spor lisesi ile Fen lisesi arasında akademik başarı arasında fark olmasına rağmen ölçek toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olmadığını ortalamalarının birbirine yakın olduğu düzenli spor yapmanın beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır; Öğrencilerin kazandıkları değer yargılarını günlük hayatta ve sportif faaliyetlerde uygulamaları için gerekli yönlendirmelerin yapılması, araştırmanın farklı okul kademelerinin karşılaştırılmasına olanak tanıyacak örneklem ile yapılması, beden eğitimi dersine yönelik değer düzeyleri eksik olan okullarda farkındalık oluşturmak adına bu okullarda görev yapan öğretmenlere gerekli seminerlerin düzenlenmesi, beden eğitimi dersine yönelik değer düzeyleri eksik olan okullarda bilinçli farkındalık oluşturmak adına öğrencilere gerekli bilgilendirmelerin yapılması önerilmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Sport, which has many effects on individuals, influences and changes the cultural structure of the whole society, starting with the individual. Because of the change and transformation that sport has on the individual, it has a very important impact on the structuring of social culture (Gök, 2021; Güven, 1999). When athletes are exposed to various pressures during intense training and competitions, they have to manage their behavior considering many other basic moral values such as responsibility, honesty, and justice (Rudd, 2005). The person who translates these values into a personality contributes to society by being morally strong and having a developed character. Because of the effect of sports in governing society, managers or those who have a say in management have, from the past to the present, given importance to competitions, encounters and matches. In this way, people in society identified with successful athletes and united in common feelings with self-confidence and pride (Erdemli, 2021). In physical education, students are taught many values that they can apply in sports activities, in social areas of life and in human relationships. Our research is

important to determine the permanence and level of the values obtained as a result of the literature review at the high school level, to identify the missing values, to provide information to the decision makers for the new programs to be created, and to be an example for the studies to be created. In the light of the given information, the aim of this study was to investigate the high school students' appreciation of physical education based on different variables. In this context, answers are sought to the following questions, which are the problems of the research.

1. Are high school students' values for physical education and sports sufficient?
2. Is there a difference in how students value physical education by gender?
3. Is there a difference in values according to the variable of licensed physical education?
4. Do students' values of physical education differ by school?

METHOD

The population of the study is students who continue their education in 4 different types of high schools (according to the classification result, science high school is 1%, Anatolian high school is addressable, vocational high school has a classification result of 68.89% and sports high school accepts students with special aptitude test) in Gaziantep province in the years 2021-2022. forms. Since there is no other study that investigates high school students' appreciation towards physical education, it was considered appropriate to work in this group. The sample of the study consists of 691 students studying in 4 different high schools who volunteered to participate in the study.

During the data collection phase of the study, the "Physical Education and Sports Lesson Values Education Scale" PESLVES developed by Kangalgil et al. (2021), was used along with the personal information form to determine students' physical education values.

With the decision of the Ethics Committee of Social and Human Sciences of Gaziantep University dated 04.02.2022 with the number 139271, it was determined that the research complies with the ethical rules.

Data collected by applying the PESLVES to high school students, along with the personal information form, were entered into the SPSS 22.0 statistical program and analyzed. The reliability coefficients of the Cronbach's Alpha test for analyzing the reliability of the data obtained from the scales yielded a value of 0.81 for the Justice dimension, 0.70 for the Friendship dimension, 0.80 for the Self-Control dimension, 0.86 for the Responsibility dimension, 0.84 for the Helpfulness dimension, and 0.94 for the PESLVES. Based on the fact that Cronbach Alpha values above 0.7 are generally acceptable (Pallant, 2017), it can be said that the data collection instruments for research measure at a reliable level.

RESULTS

As can be seen in Table 1, as a result of descriptive analyzes made according to students' scores in the PISSES, the lowest "3" and the highest "15" and the average score = "12.26" points, the lowest "4" the highest "20" and the average score = "14.95" points, the lowest "6" and the highest "30" in the dimension of self-control. = "23.87" points, the lowest "7" the highest "35" and the avg. = "28.57" points, the lowest "8" and the highest "40" in the dimension of benevolence = "30.95" points, the lowest "28", the highest "140" and the avg. = "110.62" points. It was found that high school students have positive value judgments when considering the total score and the average score they receive in the PISDES.

Examination of Table 2 reveals that the results of the independent-groups t-test performed to compare students' PESSS scores by gender variable, justice ($t(689)=1.870$; $p=0.062 >0.05$), friendship ($t(689)=0.571$; $p=0.568 >0.05$), responsibility ($t(689)=1.596$; $p=0.111 >0.05$), benevolence ($t(689)=1.566$; $p=0.118 >0.05$), and total PESSAS score ($t(689)=1.886$; $p=0.062 >0.05$) between male and female students did not show a significant difference. In the dimension of self-control, a significant difference was found between the mean scores of female students ($\bar{X}=24.37$, $SD =4.18$) and male students ($\bar{X}=23.58$, $SD =4.82$) in favor of female students ($t(689) =2.184$; $p=0.029 <0.05$). It was found that the mean scores in other sub-dimensions and the total scale were higher in favor of females.

Looking at Table 3, it can be seen that the results of the independent groups t-test conducted to compare BESDDO scores according to students' licensed sport status, fairness ($t(689)=-4.276$; $p=0.000 <0.05$), friendship ($t(689)=-3.791$; $p=0.000 <0.05$), self-control ($t(689)=-4.280$; $p=0.000 <0.05$), responsibility ($t(689)=-3.482$; $p=0.001 <0.05$), helpfulness ($t(689)=-4.131$; $p=0.000 <0.05$), and total PESSAS score ($t(689)=-4.695$; $p=0.000 <0.05$), statistically significant differences were found between students who play sports and those who do not play sports in favor of students who play sports with a license. It can be said that sports increase students' appreciation of physical education.

Examination of Table 4 reveals that the results of the one-way analysis of variance (one-way anova) conducted to compare the scores of students PISSES by school variable, fairness ($F=16.001$, $p=0.000 <0.05$), friendship ($F=8.527$, $p=0.000 <0.05$), self-control ($F=13.608$, $p=0.000 <0.05$), responsibility ($F=6.785$), $p=0.000 <0.05$), benevolence ($F=8.972$, $p=0.000 <0.05$), and total score of PESDDO ($F=13.095$, $p=0.000 <0.05$) between students of different high schools, significant differences were found. As a result of Scheffe's test, which was performed to determine from which groups the differences were derived, it was found that the average scores of sub-dimensions and total score among students of vocational high school were lower than the average scores of students studying in other types of schools. It can be said that the scores of students studying physical education at high schools differ according to the type of school.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The result is that the students who participated in the study had a higher value level in general according to the results of the PESLVES, the female students had a higher value level for physical education than the male students, and the value of physical education was considered licensed in the students who regularly played sports according to the variable "playing sports". It can be concluded that their level is higher than those who do not play sports.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., & Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi: Konya Anadolu Lisesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-10.
- Akıncı, A. Y., Türkay, İ. K., Arısoy, A., & Deniz, C. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Isparta Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 53-62.
- Albouza, Y., Chazaud, P., & Wach, M. (2022). Athletic identity, values and selfregulatory efficacy governing hypercompetitive attitudes. *Psychology of Sport and Exercise*, 58, 1-9.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*, Bilge Yayıncılık.
- Böke, H., Güllü, M., & Kış, A. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi: Meta analiz. *Journal of History School*, (45), 1159-1173.
- Bozkurt, E. (2017). *Çocuk oyunları ile değerler eğitimi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bozkurt, C., Mihriay, M., Yanar, S., Bayansalduz, M., & Kepoglu, A. (2022). The effect of music on psychological strength, physical strength and performance and motivation in sportive practices. *Acta Scientiae et Intellectus*, 8(1), 14-39.
- Ceylan, T., Ermiş, E., Ceylan, L., & Erilli, N. A. (2020). Futbol hakemlerinin sarginlik ve öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(75), 935-940
- Çelik, O. B., Esentürk, O., & İlhan, L. (2020). Sporcularla sedanter bireylerin olumlu düşünme becerileri üzerine bir karşılaştırma. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 50-58.
- Çöndü, A. (1999). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*, Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğan, İ. (2015). *Beden eğitimi dersinin öğrenciye kazandırdığı değerlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ediş, M., & Gündüz, N. (2019). Spor eğitim modeliyle işlenen futbol etkinliğinde mavi kart uygulaması öğretmen ve öğrenci görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 158-171.
- Erdemli, A. (2021). *Spor yapan insan*, E Yayınları.
- Gök, O. (2021). *Antrenör davranışlarının sporcuların değer gelişimine etkisi*, Gazi Kitabevi.

- Göl, M. (2021). *Çocuklukta sosyal ve duygusal öğrenme sdö tanımı, kavramsal çerçevesi ve modeller*, Yeni İnsan Yayınevi.
- Görgüt İ., & Tutkun E. (2018). Views of physical education teachers on values education. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 317-332.
- Gravetter, J. F., & Forzano, L. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences*, Linda Schreiber Ganster.
- Güven, Ö. (1999). *Türklerde spor kültürü*, Atatürk Kültür Merkezi.
- Gül, M., Uzun, R. N., & Çebi, M. (2018). Türk kültürlerindeki geleneksel oyunlar ve sporlara yüzeysel bir bakış. *Turkish Studies*, 13(26), 655-671.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyin de değerler eğitimi programının etkililiği* [Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Işıkgöz, M. E., Esentaş, M., & Işıkgöz, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Batman il örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(4), 661-676.
- Kangalgil, M., Özgül, F., Temel, A., Kural, T., & Karagöz, Y. (2021). Beden eğitimi ve spor dersi değerler eğitimi ölçeği (BESDDEÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 70-80.
- Kapan, E. (2014). *7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki değerleri kazanma durumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Nobel Yayıncılık.
- Kirschenbaum, H. (1994). *100 ways to enhance values and morality in schools and youth settings*, Allyn Bacon.
- Koh, K. T., Ong, S. W., & Camiré, M. (2016). Implementation of a values training program in physical education and sport: perspectives from teachers, coaches, students, and athletes. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(3), 295-312.
- Kuter, F. Ö., & Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (6), 75-94.
- Lister, I. (1982). *Teaching and learning about human rights*, General Education.
- Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2022, Mart 05), *Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü verileri*, <https://gaziantep.meb.gov.tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018, Ocak 12). *Beden eğitimi ve spor eğitim programı ortaokul 5-6-7 ve 8. Sınıflar*, <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120201950145>

- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018, Mart 07). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ilkököl ve ortaokul 4,5,6 ve 7. sınıflar*, <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686>
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2019). *Beden eğitimi ve spor dersi ortaöğretim 9-10-11 ve 12. sınıflar öğretmen kılavuz kitabı*, Milli Eğitim Bakanlığı.
- Muñoz, A., Núñez, M., Flores, G., & López, E. (2022). Design of a methodological intervention for developing respect, inclusion and equality in physical education. *Sustainability*, 14(1), 390.
- Osmanoğlu, M. E. (2019). *Ortaokul programının değerlerimizi kazandırma düzeyinin sınıf bazında karşılaştırmalı analizi: Ardahan ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Özpolat, A. (2010). Bir toplumsal değişme paradigması olarak demokrasinin eğitime yansımaları: Demokratik eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(185), 365-381.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*, Bağırman Yayınevi
- Pallant, J. (2017). *SPSS kullanma kılavuzu SPSS ile adım adım veri analizi*, Anı Yayınları.
- Rudd A. (2005). Which “character” should sport develop? *The Physical Educator*, 62(4), 205-211.
- Sağın, A. E., & Karabulut, Ö. (2019). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin değer düzeylerinin incelenmesi (Bağcılar ilçesi örneği). *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 2(2), 27-34.
- Şahin, M. (2018). *Sporla etik değerler*, Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Sarıçam, H., & Özbey, A. (2018). Ortaokul öğrencilerinde demokrasi algısı, deontik adalet, toplumsal değerler algısı arasındaki ilişki. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(1), 161-181.
- Suh, B. K., & Traiger, J. (1999). Teaching values through elementary social studies and literature curricula. *Education*, 119(4), 723-723.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*, Allyn Bacon.
- Tan, M., & Çolakoğlu, F. F. (2022). *Okul sporları müsabakalarına katılan öğrencilerin sosyal duygusal öğrenmeleri ile temel demokratik değer düzeylerinin incelenmesi*, Gazi Kitabevi.
- Tan, M., Yaşın, I., Çolakoğlu, F. F., & Şahin, M. (2020). The effect of sport on perceived social support and future attitudes. *African Educational Research Journal*, 8(4), 822-830.
- Taşpınar, M. (2017). *Sosyal bilimlerde spss uygulamalı nicel veri analizi*, Pegem Akademi.
- Temel, A. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer alguları ve tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Niğde Ömer Halis Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Temel, A., & Kangalgil, M. (2021). Oyun ve fiziki etkinlikler dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 445-462.
- Tezcan, M. (2018). *Değerler eğitimi sosyolojik yaklaşım*, Anı Yayıncılık.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2015). *Değerler eğitimi*, Pegem Akademi.

Winter, P. A., Newton, R. M., & Kirkpatrick, R. L. (1998). The influence of work values on teacher selection decisions: the effects of principal values, teacher values, and principal-teacher value interactions. *Teaching and Teacher Education*, 14(4), 385- 400.

Yaşın, I., Tan, M., Colakoglu, F. F., & Şahin, M. (2020). Investigation of the problem solving and excellence levels of the secondary school students who do sports and does not. *Asian Journal of Education and Training*, 6(3), 499-504.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2010). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık.

Yücekaya, M. A. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Zekioğlu, A., Gürsoy, S., Gürsoy, R., & Çamlıyer, H. (2020). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile öğrenmeye karşı sorumluluk davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(1), 9-17.

Zencirci, İ. (2003). *İlköğretim okullarında yönetimin demokratiklik düzeyinin katılım özgürlük ve özerklik boyutları açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zengin, S. (2013). *Çocuk ve gençlik merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri ile benlik saygılarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Metin TAN İsrafil YAŞIN
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Metin TAN İsrafil YAŞIN
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Metin TAN İsrafil YAŞIN
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Metin TAN İsrafil YAŞIN
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Metin TAN İsrafil YAŞIN

Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment

Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

No contribution and/or support was received during the writing process of this study.

Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.

Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee

Bu araştırma, Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulunun 139271 sayılı kararı ile yürütülmüştür.

This research was conducted with the decision of Gaziantep University Social Sciences and Humanities numbered 139271

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.